

Ака уйӕхӕнчи ыйхӕ –

– авӕн уйӕхӕнчи хуйхӕ.

Кто спит весною – плачет зимою. (Пословица)

Ваттисем каланинчен

Н. ЯКОВЛЕВ ўкерчӕкӕ («Капкӕн», 1986 ҫ.)

2014 • 9 №
9У – МАЙ

ХЫПАР

КАПКАН

16+

– Чи шанчӕклӕ
меслет ку –
упӕшка
айккинелле
чупма чарӕнчӕ...

– Я нашла спо-
соб, как заста-
вить мужа сидеть
дома...

С.С.

Хакӕ ирӕкплӕ

С. Мягков ўкерчӕкӕ

КАПКАН

Сатирәпа кулаш журналё
1925 сұлхи пуш уйәхән
16-мөшәнче тухма пусланә
9 (1603)№
су (май)

Учредительсем – Чăваш Республикин
информаци политикипе массăлла
коммуникацисен министерстви,
«Хыпар» Издательство сурчĕ

Директор-төп редактор

А.П. Леонтьев

Редактор –
Н.П. Петров

Художник –
С.Б.Мягков
Калăплавсă –
Е.А.Трофимова

Журнала почта уйрăмёсенче,
«Чăваш пичет»

тата «Советская Чувашия» киоскёсенче,
редакцияре султалăкёпех сырантарасё

Федерацин сыхăну,
информаци технологийёсен
тата массăлла коммуникацисен
тытăмәнчи төрөслев служби
2013 сұлхи раштавән 12-мөшәнче
ПИ ТУ 21-00308 номерле
регистрациленё.

Индекс – 24608

Пичете алă пуснă: 6.05.2014
Пичетленё: 14.05.2014
Хут формачё 60x84/8
Усл.п.л. 1,5
Тираж 2325 экз.
Заказ К-858

Ыйтмалли телефонсем:
56-09-31, 56-00-67, 62-50-06.
Редакция адресё:
428019, Шупашкар хули,
Иван Яковлев пр., 13.
факс: (8352) 62-50-06, 28-83-70
www.hypar.ru
e-mail: atal-volga@mail.ru

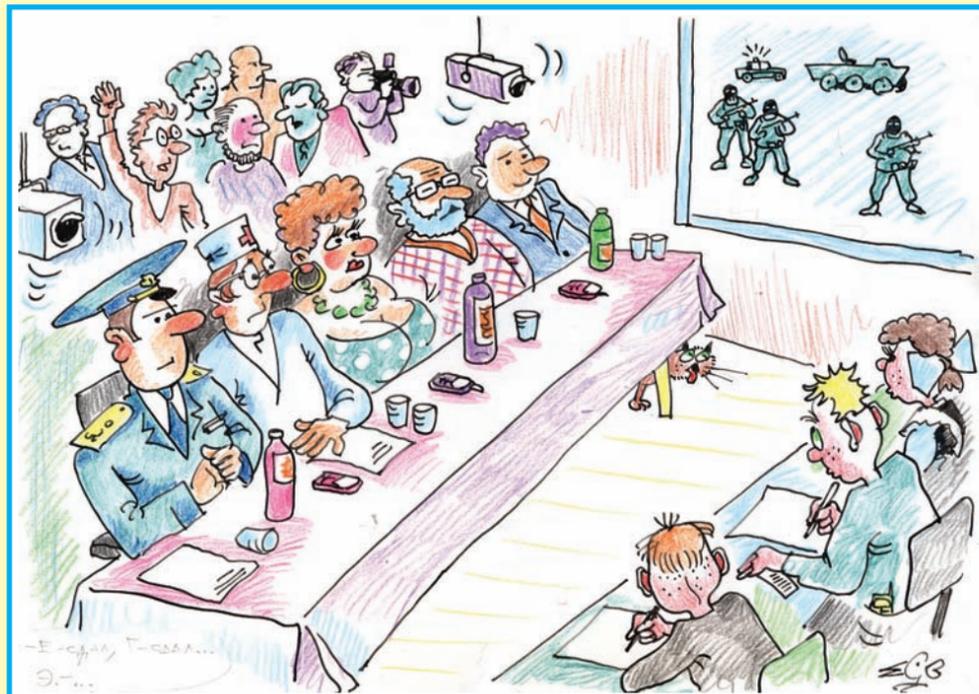
Журнала «Хыпар» Издательство
сурчĕ» АУ техника центрĕнче
калăпланă,
«Чăваш Ен» ИПК» ПУП
типографияйĕнче пичетленё.

Ал сыравёсене рецензилемесё,
таварса пачасё. Журналән юрăхсәр
экземплярёсем төл пулсан издательство
типографияне пелтермелле.
Кунти материалсене «Капканран» илнине
асанмасар тепёр хут усă курма юрамасть.

– Вовик, е экзамена хатёрленетён, е салтака каятән!..
– Атте урăхла калать – Кембридж университетĕнче вырән пур тет.
– Вовочка, либо готовься ЕГЭ сдавать, либо пойдешь в армию.
– Состоятельный отец говорит другое – есть место в Кембриджском университете.

С. Мягков ўкерчĕкĕ

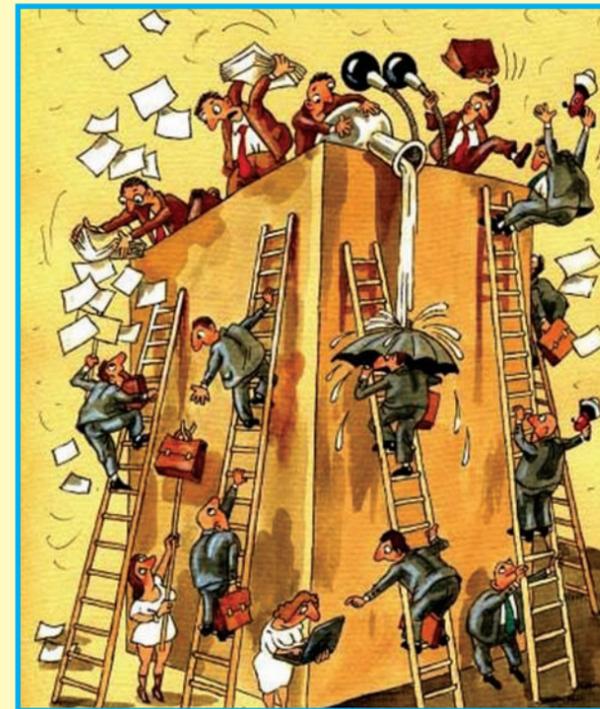
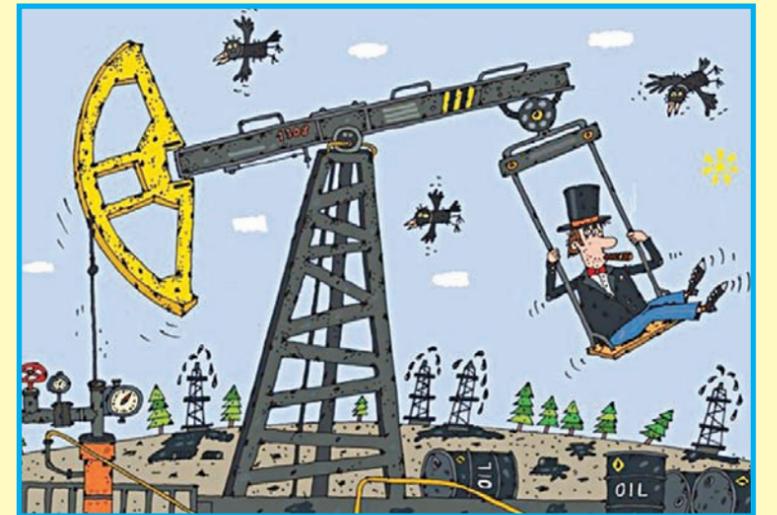
ППЭ – кам кама төрөслет.
ЕГЭ – кто кого экзаменуует.

С. Мягков ўкерчĕкĕ

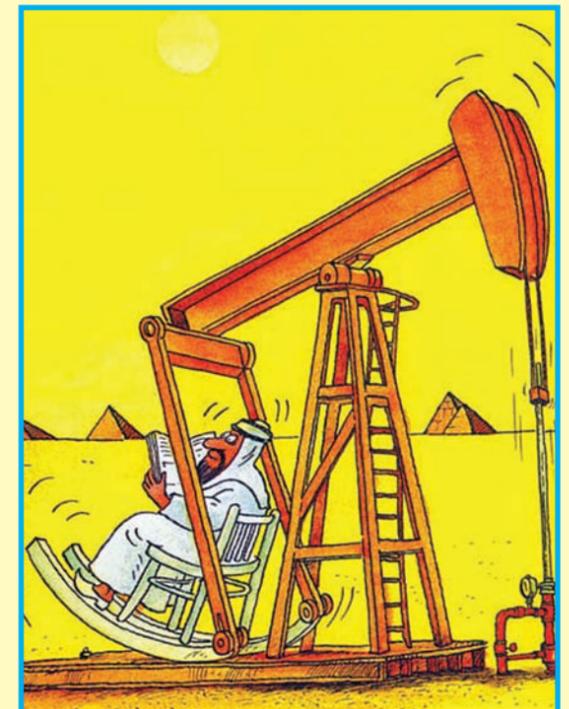
– Инсе каятән.
– Далеко пойдешь.

Култармăш
Тултармăш

В. Дружинин, С. Белозеров, М. Ларичев,
Д. Бандура ўкерчĕкĕсем

Балаларчĕ
Училишчĕ

Ўкерчĕксене www.cartoobank.ru сайтран илнĕ

«Пире җавах»

Алла официаллә документ лекрә: пичет җапна, алә пусна. Халә самани җапла пулса кайрә – пәтәм пурнаҗ хут җинче тытанса тәрәть тейән. Кирек аҗта кайсан та түрех аһа ыйтаҗҗә, җырмасар җула та ан тух... Юрә-ха, шәрҗалама вәренкелерәмәр, пәлмесен пулаҗҗә. Анчах еҗә кун пирки мар, чиновниксем җаваш җәлхине мәнле хисеплени пирки калаҗасһәнчә. «Хут җырассипе ку мәнле җыхәннә?» – тетәр-и? Түрремөнәх. Хайхи җав документән «шапкине» вуларәм та таван җәлхешән күрентәм. «Чаваш Республикин Шупашкар районенчи МКУ «Централизованый бухгалтерии» – хайсен организацие ятне җапла куҗарна чиновниксем. Мәнле җәлхепе җырнәскер ку? Вырәсла варианчә пур, апла тәк җавашли-ши? Чун җәтмарә те җырура кәтартна телефонпа шәнкәравласа ертүҗәне җентәм.

– Вәл җук, ревизие кайна, – вырәсла пәлтерчә хәр.

– Эпә – журналист, сирән учреждени ятне статьяра җаплах паләртмалла-и? – ыйтатәп унран.

– Пире җавах, җырәрах, – хуравларә специалист.

– Сирән шухәшпа җапла куҗарни тәрәс-и?

– Эпә пәлместәп, пире җавах...

Хысна учрежденийән пуҗләхәпә калаҗса илмесәр те ләпланаймарәм, тепәр кун калләх еҗлә җынсене җәрмантартәм. Хальхинче Елена Михайловна хәех тытрә.

– Организаци ятне җавашла куҗарассишән кам яваплә? – ыйтрам унран сывләх сунна хыҗҗән. Кайран кәнттам йәнәш пирки сәмах пуҗартәм.

– Вәл эпә кунта еҗе вырнаҗичченәх пулнә. Апла тәк җавашла вариантне вуҗех те кәларатәп, – паләртәтә Е.Семенова.

– «Чаваш», «районенчи» сәмахсенче мәншән «ә», «ё» тәррисене лартмастәр? – хәпмарәм җапах та.

– Чәваш шрифчә җук...

– Халә аһа компютера кәна мар, телефона та лартаҗҗә-җке, ку теләшпе йывәрләх пулмалла мар пек туйәнәт...

– Тавах асәрхаттарнәшән, йәнәша түрлетәпәр, – хуравларә чиновник.

Чәвашла пәлмеҗҗә тейәпәр... Анчах кунта вырәс җәлхин правилисене тәшмәртменни те куҗ кәрет-җке: сәмах майлашәвәсен җыхәнәвне кәҗән класрах вәрентеҗҗә, ку тәсләхре кавычкәра тәракан организаци ячә сәпатланмасть. Е уқса шутлакансен җәлхе нормисене пәхәнмасан та юрать теҗҗә-ши?

Алина ИҗЕМПИ

Уртаракан наркәмәши туянна та...

Урна йытә җыртнипе кирек кам та урса каясине пәлетпәр-ха. Паллах, йыт-качкаран асәрханаймасан е вәхәтра сипленеймесен. Шупашкар районән прокурор җумә, юстицин аслә советникә А. Иванов вара урәхларах тәсләхпә куҗа-куҗән тел пулнә. Ун җинчен «Капкән» журналы та җырса пәлтерчә.

Ку районта пурәнакан 33 җулти арҗын урна җәр чунсенчен мар – хайән ирәкәпә, уқсалла туянна им-җампа урса җүренә. Путсәр еҗ пирки тәпчевҗәсем җакна пәлнә. Мускавра җүренә вәхәтра Константинов вәртән-кәрттән сутакан шанчәксәр сутуҗәсенчен наркәмәшлә им-җам (спайс) туянна. Киле таврәнсан унән пахаләхне тәрәслеме шутланә. Пирус вырәнне тивертнә те туртса янә. Ас-тәнә арпашәннәскер кәҗех тусәпә, пәрле пурәнакан хәрарәмпа, хирәҗсе кайна, аһа хәнесе тәкнә. Кунашкал тытәсу ку җемьере татах та пулнә.

Урнәскере вырәна лартас теллепә йәркеләх хуралҗисем пына та җуртра наркотик – уртаракан им-җамән пысәк тәркине – асәрханә.

Шупашкар район сүчә РФ УК 228 статийн 2-мәш пайәпә тата РФ УК 116 статийн 1-мәш пайәпә киләшүллән Константинов пирки айәппав еҗә пуҗарна.

П. НИКОЛАЕВ

Ырә йәла пур манән – Ҙимә-ке кашни җул тәван яла кайса килесси.

Мән пытармалли, атте җурчә җулталәкәпех тәләх ларать. Анчах хам таврәнсан әна чун кәрет тейән – тәвансем килеҗсә, паллакансем-пәлешсем карта җумне пырса лараҗсә.

Ку хутәнче калаҗу чуна савәнтаракални, чәрене ләплан-таракални пулмарә. Мән тәвән – сәлтавә паллә. Ял халәхә ватәл-сах пырать, җамрәксене кәнтәр кунәнче те хунарпа шырамалла, ача-пәча сасси те сайра-хутра кәна илтәнәт. Пәр аллә-җитмәл кил хупә ларать пулә – хуҗисем е «автансәр яла қасса кайнә», е телейлә пурнаҗ шыраса җүреҗсә...

Ҙуралнә ялән нушисем җинчен пулленә май эпир асәрхаман та – карта җумне Мунчакастри Чаләш Павәл килсе тәнә.

– Эсир юптарнине илтсе чарәнтәм-ха, – терә вәл хутаҗне

курәк җине лартса. Чаләш Павәл пирән майлә калаҗасса, ку чухне-хи тунтерле пуләмсене питлесе кәтрәмәр. Анчах, шаннә йәвара кайәк пулмарә тенә пек, халәхи саманари пәтәрмахләх пуләмсене қасса кайсах мухтама тапратрә:

ЧАПЛА ЯЛ

– Авалхи тәнче историне вә-рентнә чухне ачасене питә витемлә әнлантарса паратәп – куҗ умне чән-чән җав вәхәтри ўкерчәк тухать, – терә вәл Кураккасси җывәхәнчи витесен ишәлчәкәсем җинчен сәмах тапратсан.

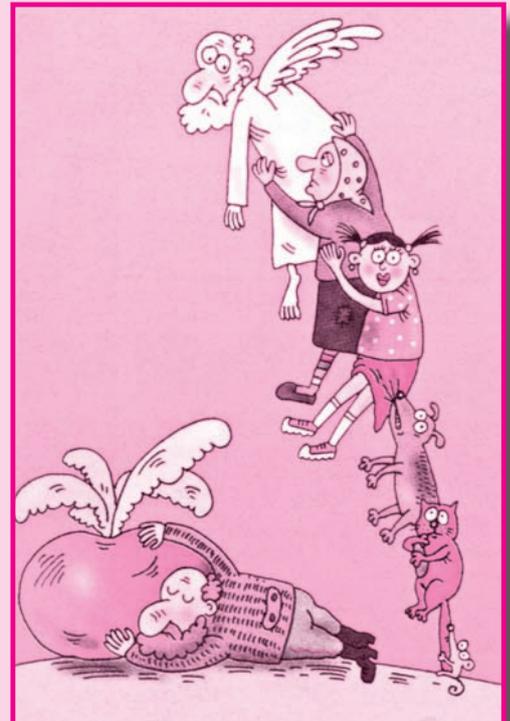
– Кунсәр пуҗне парлак җәрсем җинчен каласа парас умән ачасене хире ертсе каятәп. Вәрҗә вәхәтә-

нче халәх хуҗаләхә мәнлерех юхәнни җинчен истори кәнекине уҗкаласа ларма та кирлә мар: уйра этем җүлләш хыт хура ўсет.

Чаләш Павәл хулари аслә җкултан вәренсе яла истори учителән ятне илсе таврәнчә. Хәй каланә тәрәх, хәрушсәрләх урокәсене те шанса панә әна. Вәсем те җутсәр интереслә те әнентерүллә иртеҗсә иккен. Иртнә эрнере, сәмахран, ачасене Кивә кәпер патне ертсе кайнә, тәрәсрех каласан – кәпер ишәлчәкә патне. Ака уйәхәнче культура керменән икә хутлә җурчә җывәхәнче калаҗу ирттернә. Ҙак җурт кәҗ-вәҗ ишәлсе анасла ларать...

Чим-ха, чим! Ёҗ-пуҗ малашне җапла пырсан тәван ял таврара чапа тухать вәт! Вәрентекенсем, җкул ачисем автобуспа йәтәнса килчәҗ, экскурсисем ирттерчәҗ. Ҙакна тума услови те пур!

Г. ХАЙХИ

Кам айһылһ?

– Санпа пурһнасах ғўғем шуралчѐ, – ўпкелет арәмѐ упашкине.

– Эпѐ вара саншһнах кукшалантһм, – парһнмасть лешѐ.

Попугай хушша-хутта кѐрсен

Арәмѐпе упашки хирѐссе кайнһ. Сһлтавѐ – попугайра. Канһғсһр ғав кайһк кашни минутрах: «Чуп ту арһмна!» – тесе кһшкһрнһран арғыннһн тўсѐмѐ те, вай-халѐ те пѐтнѐ-мѐн. Арәмѐпе упашкин хушшине попугай кѐни хура кушак кашнинчен те хһрушһрах иккен.

Паллашу

Паркри тенкел ғинче хѐр ларнһ. Пѐр ғамрһк йѐкѐт хығалтан йһпшһнса пынһ та унһн куғне аллипе хупланһ.

– Вағук?.. Ванюк?.. – кам хһйѐнпе шўтленине пѐлесшѐн хѐр.

– Вһл та, ку та мар. Малтан паллашар-ха, – юнашар ларнһ каччһ.

Тутђр кѐрѐкрен паха

– Эсѐ арғын мар, – ятланһ арәмѐ упашкине. – Леш касри Леврен вара чһн-чһн арғын. Пѐлетѐн-и арһмне вһл ғуралнһ кунпа мѐн парнеленине?

– Мѐн? Питѐ хаклһ япала-им?

– Леврен туртма пһрахнһ. Перекетленѐ укғапа арһмѐ валли тутђр туяннһ. Вђт!

– Тутђр? Фу!

– Тутђр ғав. Тѐтѐм-сѐрѐме куғас нухратпа туяннһ тутђр чи хаклһ кѐрѐкрен те пахарах.

– Гол забили, а на трибуне – одни бабы!

Эрех пички мар

– Эх, эрех пички! Каллех ѐссе лартнһ! – вһрға пуғларѐ арәмѐ упашкине алһк урати урлһ кашнһ-кағманах.

– Эрех ѐғмен, денатурат кһна.

Пђлханмасть

Пѐр шофер инсе ғула тухса каять.

– Пђлханатһн-и? – ыйтатъ арһмѐнчен кўрши.

– Мѐншѐн? – тѐлѐнет лешѐ.

– Ара, упашкун каяс ғулѐ ту урлһ выртатъ-ис. Инкек пулсан...

– Тем мар, эпѐ унһн кѐсийине пушатнһ ѐнтѐ.

– Любимая! А как тебя зовут?

Тунех тўрленчѐ!

Ура ыратнӑран – амак пѐлет-и – час-часах пульницана кайкаласа килме тивет. Манашкал инкеке лекнѐ сын сахал мар иккен: тухтӑр патѐнче те, сурана ҫыхакан пўлѐм умѐнче те самаях пысӑк черет. Кашнинчех ҫакнашкал ўкерчѐк.

Камӑн мѐн ыратать, вӑл ҫавӑн ҫинчен калаҫать. Ытларах ура сурнипе хѐн курать иккен хура халӑх.

Эпир тӑван чѐлхепе калаҫни пѐр хѐрарӑма килѐшсех каймарѐ пулас. «Пурте пѐлекен чѐлхепе калаҫӑр», – терѐ ҫакскер. Хӑй пѐр ҫитмѐл ҫулсене ҫитнѐ пулѐ.

– Ватӑличчен пурӑннӑ Чӑваш Енре, ҫапах чӑвашла кӑштах та пулин те чухламастӑн. Аван мар, – терѐм ӑна сӑпайлӑн кӑна. Хӑй-хискер вут хунӑн хѐрўленсех кайрѐ.

– Эпѐ Раҫҫейре пурӑнатӑп, сурса хунӑ санӑн чѐлхў ҫине! – терѐ вӑл.

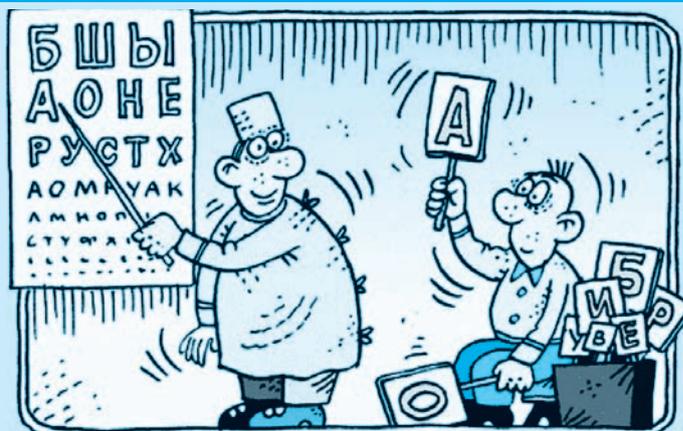
– «Раҫҫей – айвансен ҫѐр-шывѐ», – теҫҫѐ халӑхра, – аса илтертѐм ҫакна.

Айван хѐрарӑм пулас темерѐ вӑл. Хӑйѐн хѐҫ-пӑшалѐ хӑйнех ҫапса антарни-не тин ӑнкарса илнѐскер пӑрӑнса утрѐ.

Тепѐр темиҫе кунран каллех пульница-на ҫул тытрӑм. Тухтӑр пўлѐмѐнчен шӑп та лӑп палланӑ ҫав хѐрарӑм тухрѐ! «Тавта-пуҫ!» тесе хӑварчѐ ҫакскер. Хӑйне ура ҫине тӑратнӑшӑн шурӑ халатлӑ сиплевҫѐне чӑн чӑвашла тав турѐ. Вӑт тамаша! Ӑс кѐчѐ иккен. Ури те тўрленнѐ, кӑмӑлѐ те ырӑ ен-нелле улшӑннӑ. Манран та каҫару ыйтрѐ. «Малашне эпѐ Чӑваш Енре пурӑннишѐн мӑнаҫланса ҫўрѐп». Ҫапла шантарчѐ вӑл.

Тем пекехчѐ сӑмахне тытсан.

Г. ФЕДОТОВ

О. Попов ўкерчѐсем

Чуна уҫса каланӑ сӑмах

Ирнѐ ѐмѐрѐн 60-мѐш ҫулѐсенче Никита Хруҫев ҫапла каланӑччѐ: «Хальхи вӑхӑтри ҫынсем коммунизма пурӑнѐҫ». Чӑнах та, 80-мѐш ҫулсене пулнӑ вӑл. Чылайӑшѐ ӑна сисеймен те...

Эсир мѐнле те – эпѐ вара коммунизма пурӑнса курнӑ. Пуслӑх пулнӑ эпѐ. Ёҫлекенсем – хѐрарӑмсем. Укҫа-тенкѐ кѐсье тулли! Эрех-сӑра, тутлӑ апат-ҫимѐҫ. Мѐнле кӑна чаплӑ эрех ѐҫмен-ши эпѐ?

Хѐрарӑмсем те йышлӑ пулнӑ. Юрласа кӑна пурӑнатӑм: «Три деревни, три села, восемь девок, один – я!» Лара-лара ывӑнсан хѐрарӑсем хӑйсемех вӑрман-на чѐнетчѐ. Хӑвӑрах пѐлетѐр, ку ѐҫ ҫӑмӑлах мар. Пурӑна киле унта каяйми те пултӑм... Ватӑлтӑм.

Асӑрхаттарни: ҫыру авторѐ хушамачѐпе ятне туллин палӑртас темен.

Алăка шаккани илтѣнчѣ те хваттере Савали Сашукѣ кѣрсе тăчѣ.

– А-а, Сашук-иç! – хѣпѣртерѣмѣр эфир арăмпа иксѣмѣр те. – Килех, кил, – Сашука хывăнма пулăшрăм. – Ну, ёçсем мѣнле? Уйăх çине кайнă çын пекех пăчлантăн та – ку хушăра отпускра пулмарăн пуль?

Сăмах-юмах тапратиччен Сашук аллинчи тѣркине диван çине хучѣ, пире алă тытрѣ.

– Отпускра пултăм, – терѣ вăл. – Çынсем кăнтărта канаççѣ, эпѣ – çурçĕрте. Мѣн тери аван иккен çурçĕрте: тѣлѣнмелле хитре тавралăх, чунă уçакан сиплѣ сывлăш...

Чылай калаçса ларчѣ Сашук, унтан ура çине çĕкленчѣ те: «Килнѣ хăнан кайни паха, каяс пуль, – терѣ, – Эпѣ, Андрей, сана валли çурçĕртен парне пекки илсе килтѣм».

Сашук тѣркене салтрѣ те юр пек шурă çĕлĕк кăларса тыттарчѣ.

– Кунпа кăрлач сивви те çемçе ашша куçнă пек пулать, – терѣ вăл.

Тусăма мѣнле тав тумаллине те пѣлеймерѣм эпѣ.

Сашук кайсан çĕлĕке арăм питѣ тимлѣн тытса пăхрѣ:

– Аптрасах каймасть те пуль, – терѣ вăл çĕлĕкѣн чăлт шурă çăмне турткаласа, – анчах та мамăкѣ кĕçвĕç юкса тухяс пек туйăнмасть-и?

– Э-э, тăванăм, юкса тухсан та – ма тиркес? Парне вѣт. Парне пирки усал калама хушман ваттисем, çылăх пулать тенѣ.

– Эпѣ усал шухăшпа каламастăпха, – тем иккеленнѣ евѣр калаçать арăм. – Çапах та чѣлхе вѣçĕнчи сăмах сапакари пилеш мар, пиçсе çитмесĕрех тăкăнасшăн.

– Калас тенине кала эппин.

Арăм, хай калани лайăх илтѣнтѣр тесе телевизора чарчѣ те ман сума пырса ларчѣ.

– Ну вăт, Андрей, хăвах шутла: мѣн сăлтавпа илсе пачѣ пулать-ха сана Сашук тăруках çавăн пек чаплă çĕлĕк.

– Э-э, тупнă тѣлѣнмелли, эфир туссем вѣт!

– Санăн тус пѣрре сĕç-им?

– Çук, татах пур.

– Апла-тăк ыттисем ку таранччен ма ним те илсе памарĕç? Пѣрин пальто илсе парас, теприн – плащ, виççемѣшĕн мопед парнелесен те чăрмантармѣ.

– Апла тăк Сашукѣ мана ытти-сенчен ытларах хисеплет пуль...

– Сана ма ытларах хисеплемелле унăн? Мѣнле чапа тухнă çын эс?.. Тепѣр енчен илсен, Сашукѣ хай ыт-

ПАРНЕ

тисенчен мѣнле уйрăлса тăрать. Ну, симĕс шăлавар тăхăнать тейĕпѣр, урăх мѣн? Нимех те...

– Малалла мѣн? – куç-пуç чарăлчѣ ман.

– Ман шутпа, çак çĕлĕк çурçĕрте йўнĕрех тăрать, – чарăнма та пѣлмест арăм. – Сашука эп тин анлантăм. Вăл – çын умѣнче йўнĕпех ырма тухма тăрăшакан этем.

Тумлантăм та урама чупса тухрăм. Ўкнѣ-ўкменех ирѣлсе каякан тăман лаплаттарса çавать. Çур сехет те çўреймерѣм – çĕлĕк хывса пăрмаллах йĕпенчѣ.

– Вăт, – тетѣп каялла хваттере кѣрсен, – халѣ вѣри батарея çине хуратăп та ирчченех ырттаратăп. Курăн вăт: ним те пулмасть.

Çĕрĕпе сывăраймарăм: анчах ыртатпăр – кĕç тăратпăр та çĕлĕке тытса пăхатпăр.

– Аха, çăмĕ юхма тытăнчѣ те, – хѣпѣртет арăм, шурă мамăка вайĕ çитнѣ таран чѣпетсе туртнă май.

– Ан сўпелтет, – хирĕçлетѣп эпѣ хам туртса кăларнă çăма айна кăтарта. – Ку вăл тăкăнса пѣтмен йăптăх кăна вѣт.

– Аçта йăптăх унта? – сĕнĕрен чѣпѣтме тытăнать арăм. – Йăптăх кун пек пулмасть вăл.

– Йăптăх пулмасан мѣн пултăр-ха тата, – ним тусан та парăнмастăп эпѣ те. – Акă, кур, чисти йăптăх тухать.

Туртсан – туртсан çĕлĕк ырайнăн-ырайнăн çаралсах кайрѣ.

– Йăптăх марри аçта кунта? – сĕçĕпе хырнă евѣр çара ырайна тѣллесе ыйтать арăм.

– Мда-а...

– Вăт сана мда-а... Ыранччен ак, каларѣ тейĕн, хĕç тимѣр пек шачăртаткан пулать.

Ир тăнă-тăман батарея патне чупса пытăмăр.

– Ха-ха-а-а, – вăрăммăн кулса ячѣ арăм. – Мѣн ку? Çĕлĕк-и е пўрнеске? Халех пăтапа мăлатук ил те ку хĕç тимѣр татаккипе çурт тăрринчи шăтăка тухса питѣр: сўмăр çусанах хваттерте тумла анать.

– Çын парнинчен ытла каплах ан кул ѣнтѣ, Урине, – тетѣп шак хытнă çĕлĕке хуçлаткаласа. – Кăштах йăваласан сѣмçелме тивĕç вăл, – çĕлĕке сылтăм чышкă çине лартас тесе пѣтѣм вая хуратăп хам.

– Пар кунта, лутăркаса парам пѣрре! – çĕлĕке хай енне туртрѣ арăм.

– Чим, хамах...

– Пар!

– Хамах.

Унталла – кунталла турткаласан шатăрт татăлчѣ çĕлĕкѣн хăрах хăлхи.

– Ме эппин, хăвах йăвала, – персе пачѣ айна арăм. – Ну, куртăн-и халь Сашук хăвна мѣнле парне панине?

Вѣçне хĕртнѣ йĕппе чикнѣ майлах вăрăммăн ыратса кайрѣ чѣре. «Эх, – кулянтăм эпѣ, – туссем сахаллансах пыраççѣ иккен. Сашук капла тăвацца шанманчѣ. Юрать ман Урине тавçăруллă, ун пек-кун пек сынсен аллинчи мăйăра самантрах катса пăхма пѣлет».

Çĕлĕкпе çапла пулса тухнă хыççăн мана пѣр шухăш канăç памасть:

«Мѣнле парне илсе памаллаши ку Сашука? Ёмѣр асанмалăх пултăрчѣ пѣрре!»

Виталий ЕНѢШ

ХУЛАРИ Офицерсен суртёнче дискотека пырать. Нумай хула сәмрәкә пустаранать кунта. Студентсем те йышлән. Кристина Алешкина та, хулари фармаци колледжёнче вёренекёнскер, хайён сывах юлташәпе Оляпа, час-часах кунта саванать. Дискотекәра лару-тәру йөркеллө, үсөр сәмрәксем сукпа пёрех. Акә алакран пёр сүллө, тёләнмелле илемлө, килешүллө тумланнә, сәнөпе кәмәла каймалли каччә кёрсе тәчө.

– Кур-ха, Оля, мөнле принц паян дискотекәра, – кәлт тәкрө Кристина сүмри тантәшне. – Паян вәл мана әсататех. Ак курән-ха. – Хай савантах йәрәс пөвне, илөртүллө сән-питне кәтартасшән куәне ялкәштарса кулчө.

– Куратәп-ха, рыцарь пулсан тем пекехчө те.

Сав самантран Кристина чипер каччәна йөрлеме пусларө. Пёрмай ун тавра явкаланать, сав вәхәтрах ытти хёрсене те сәнать.

«Мана сәнпа та, тумпа та ситекенни сахалтарах-ха кунта», – манасланчө вәл.

Диджей шурә ташә тесе пёлтерсенех Кристина сав принц патне тапса сикрө. Ёлкөрчө-ёлкөрчөх. Тата тәватпилөк пике сул тытнәччө ун патне. Паллашрөс. Максим ятлә вәл. Каччән илемөпе, япшар чөлхипе үсөрөлнө хөр темех ыйтса пөлеймерө ун сүнчен. Хай сәпах куршанак пекех сьпсәнчө Максим сүмне.

Такси тытсах әсатрө хөре каччә. Сула май Оляна та килне лесрөс. «Пуян пулмалла», – хөпөртөрө Кристина.

Вәхәт иртнөсөмөн Максим кәсал кәна политехника институтне пөтерни паләрчө. Ёс пирки ыйтсан коммуналлә хусаләхра вай хунине пөлтерчө. «Инженер пулса ёслет иккен, – савәнчө хөр. – Пөрлөшсен атте

сүллөрех вырәна вырнастаратех».

Пёр кунхине хула варринчи чарәнурә тәнә чухне Кристина канализацири тасамарләха турттарақан машина кабининчи сәмрәка асәрхарө.

– Ха, – төртрө вәл тантәшне. – Пулассө те иккен пёр пек сүнсем. Каснә-лартнә Максим.

Юлташө пуәне пәрнә вәхәтра машина куәран сүхалнәччө ёнтө.

– Төнчере пёр пек сәнлә сүн виссө пулать теәссө-ске, – кулчө Оля.

Касхине, калаәса татәлнә пекех, Кристинапа Максим хулари төп паркә тёл пулчөс. Пысәк чечек сыххипе килнө каччә тёл пуләва. Ку енчен вара вәл питө те тавсәруллә, хыт кукар мар. Хөре парнесемпе савантарсах тәрать. Сәмрәксем уәлса сүрерөс.

– Эх, чутах манса каяттәм. Паян эпө пёр машинәра каснә-лартнә сан пек сүнна куртәм. Чутах Максим тесе кәшкәрәттәм.

– Мөнле машинәра? Хәш тёлте?

– Хула варринче, – урампа чарәнурәне каларө Кристина. – Оляпаччө эфир.

– Кәшкәрмаллаччө. Эпөччө вәл, – ләпкән каларө каччә.

– Эсөччө-и?! Эсө сав машинәра мөн тәваттән вара?! – хөрөмесленсе кәшкәрчө хөр.

– Эпө вәл машинәпа ёслетөп.

– Суөсө! Суөсө! Эпө сана инженер тесе! Эсө каяш турттарақан әстиәук иккен! Институт пөтернө тет тата! Туятәп – санран яланах таса мар шәршә сәпать! – сүхәрчө пике. Унтан саврәнчө те Максим енне лачлаттарса сурчө. Каччә пёр сәмах та чөнмерө, хөртен пәрәнса хула урамөпе васкарө.

Максим хөре пөртте куәран вөсертмерө. Сук, хай унсәр пурәнайманнипе мар. Чун ыратәвө, Кристина хайөнчен мәшкәлләса кулни сәпла тумә хистерө әна.

НУМАЙ каччә уләштарчө пусләх хөрө сур сул хушшинче. Максимән та пурнәсра савәнмалли сахал мар пулчө. Сур сул хушшинче вәл мастер, аслә мастер тивөсөсене пурнәсларө. Пенси сулне ситнө төп инженер

Валентина

Туй

ёсрен каясси пирки сәмах сүрет. Пултаруллә, института хөрлө дипломпа пөтернө сәмрәка ун вырәнне лартаси сүнчен калаәсу пырать.

Пөррехинче урамра Максим Оляна тёл пулчө. Тантәшө качча тухассине пёлтерчө хөр. Туй хәш ресторанта пулассине те каларө.

– Эсө те туйра сикетән пулө-ха? – кәсәкланчө каччә.

– Сук. Унта чаплисем, пуянисем сөс пулассө. Тәванөсене те чөнмен, – салхуллән тавәрчө Оля.

– Эфир чөнмесөрех кайәпәр сав туя, – йүссөн кулчө Максим...

ЧАПЛА сүнсем пустарәнчөс туя. Хулари пысәк пусләхсем. Пасар директорөсемпе сүмөсем, мәшәрөсем. Алешкинсен тәванөсем сөс сук. Арәмөн Мускаври тәванө те

ТАРАВАТ мыскари

телеграммӒпа сех саламларӒ.

– ХӒть пӒр пилӒк пин укӒа ярса паринччӒ, – шӒл витӒр сӒрхӒнтарчӒ Мария Яковлевна. – Хыт кукар! ҘамрӒкранах виӒсӒ пусшӒн ўксӒе вилетчӒ. ТӒрпалтай майри чарнӒ пулинех.

Хулари чи пысӒк, чи чаплӒ ресторанта туй халӒхӒ пусстарӒннӒ. КӒркунне енне сулӒннӒ пулин те ҘанталӒк сарӒ хӒр пек ачаш куллине сапалать те сапалать. ЛайӒх вӒхӒт суйласа илнӒ туй валли Алешкинсемпе Митрофановсен Ҙемийсем. КӒркунне питӒ тулӒх килчӒ кӒҘал. Ресторана та чи аваннине суйларӒс. Кашниех кун пек туй кӒр-леттереймест – хакӒ Ҙыртать. Анчах та хулари район пуслӒхӒн сӒмӒ пулса тӒрӒшакан Кирилл Николаевич МитрофановшӒн ку пӒтӒрмах пулмарӒ. Алешкинсем те сумсӒр мар. Ҙемье пусӒ Олег Петрович Ҙав районтах пасар директорӒн сӒмӒ.

ЧаплӒ туй кӒрлемелле паян. Алешкинсем – чӒвашсем. ХӒрӒ вара вырӒс Ҙемийне кин пулса кӒрет.

– Туя хамӒр тӒвансенчен Мускавра тӒп инженер пулса Ӓслекен виӒсӒ мӒш сыпӒкри пиччене кӒна чӒнетпӒр. УнӒн арӒмӒ вырӒс. ПысӒк вырӒнта Ӓслет, – сассине хӒпартсах каларӒ Мария Яковлевна, Олег Петрович арӒмӒ, туя кама чӒнессине палӒртнӒ чухне.

– Ара, тӒван аппапа пиччене те чӒ

нместпӒр-и? – йӒвашрах сасӒпа ыйтрӒ Олег Петрович.

– СанӒнне те, манӒнне те чӒнместпӒр. ЧӒваш сӒмахӒ ан тухтӒр туйра. Тата вӒсенчен мӒн усси? НихӒшӒ те туйра пин тенкӒрен ытла хурас сук.

– Асупа аннӒне те йӒхравласшӒн мар-и?

– КаларӒм пуль сана! – урипе тӒрӒслаттарчӒ арӒмӒ. – Кайран килте пусстарӒнӒпӒр.

– Ара, Даниловпа арӒмӒ те чӒвашсем-Ҙке.

– ВӒсем ҘенӒ чӒвашсем. КилӒ нче пӒр сӒмах та чӒвашла калаҘма-ҘҘӒ. АрӒмӒ хура ҘўсӒне шурӒ кӒрӒк ҘӒмӒ тӒслӒ сӒрласа Ҙўрет. ХӒсӒк куҘӒ пысӒкрах курӒнтӒр тесе косметолог патӒнче сартарать. Ҙын Ҙине тухнӒ чухне куҘ шӒрҘине пысӒклатма хаклӒ тӒракан шӒвек ярать.

«Юрать аттепе анне Ҙак намӒса курмаҘсӒ», – хурланчӒ Олег Петрович ӒшӒнче.

ПурнӒҘран уйрӒлнӒ ашшӒпе амӒшне аса илсен куҘӒ шывланчӒ Ҙак патвар арҘыннӒн.

– КилеҘсӒ! КилеҘсӒ! – кӒшкӒрса ячӒ пӒри. АкӒ чи хаклӒ, чи чаплӒ машинӒпа ҘамрӒк мӒшӒр Ҙитсе чарӒнчӒ. ВӒ сен хыҘенчен пӒр алӒ машина та кӒ рлеттерсе ҘитрӒ пуль. Хулари телекурав ўкерет паянхи туя. Туй халӒхӒ вырӒнсене йӒшӒнчӒ. Кунта кам ӒҘта ларас тенӒ пек вырнӒҘаймӒн, «рангсем» тӒрӒх хушаматпа палӒртнӒ.

Урамра шӒрӒх пулнӒран ресторан чўречисем яриех уҘӒ. Тамада туй пусланни Ҙинчен пӒлтерсе сӒмах калама пусларӒ кӒна – варринчи чўречерен вӒйлӒ сӒмӒр пек чашлаттарса темӒнле шӒвек тӒкӒнма пусларӒ. ЧӒтма сук таса мар шӒршӒ сарӒлчӒ залра. Туй кӒ реки самантрах илемлӒ сӒн-сӒпатне сухатрӒ. ҘамрӒк мӒшӒара та, туй халӒхне те шеллемерӒ Ҙак «сӒмӒр». Кам йӒрет, кам сухӒрать.

– ЭпӒ пӒлетӒп! ЭпӒ пӒлетӒп ку киревсӒр ӒҘе кам тунине! – йӒрейӒре кӒшкӒрчӒ ҘамрӒк кин.

Олег Петрович чўрече патне сывхарчӒ те канализацисенчи каяша турттаракан пысӒк машинӒна курчӒ. ШоферӒ васкамасӒр шлангне майласа хучӒ те Олег Петровича алне сулса саламларӒ. ҘавӒн пекех васкамасӒр кабинӒна кӒрсе ларчӒ те хула урамӒе вӒҘтерчӒ. Никамран та хӒраманнине, никамран та пытанманнине пӒлтерчӒ вӒл хӒйӒн хӒтланӒвӒе.

– Эх, пӒтерчӒ! ПусӒпех мӒшкӒлларӒ! – кӒшкӒрса ячӒ Олег Петрович пӒтӒм чун хавалӒе чӒвашла.

Ҙакна илтсен ҘенӒ кӒрӒвӒн амӒшӒ пусне ярса тытрӒ те:

– Ах, эсир вырӒссем мар иккен! УлтавҘҘсем! УлтавҘҘсем! ПутсӒр чӒвашсем! – тесе кӒшкӒрчӒ.

Туй халӒхӒ вӒрҘӒана-вӒрҘӒана туххӒмрах саланчӒ.

– Атя киле! Эпир паяннан ку Ҙынсене палламастпӒр! – сӒтӒрчӒ ывӒлне амӒшӒ.

– Юрать телекуравпа хӒҘатри журналистсем кайса пӒтнӒччӒ, – шӒппӒн каларӒ ҘенӒ кӒрӒвӒн ашшӒ. – Эх, ӒмӒрлӒх намӒс куртӒмӒр.

Туй мыскари хыҘҘӒн икӒ кунран Митрофанов Олег Петровича ӒҘ пўлемне чӒнтерчӒ.

– Эсир Ҙав каччӒна хирӒс айӒплав ӒҘӒ пусарнӒ тесе илтрӒм. ЗаявленийӒ-ре каялла илӒр. Мана шӒв-шав кирлӒ мар. КамтӒр илтнӒ пуль, камтӒр пӒл-мест те пуль. ҘавӒнпа пӒттӒр. Пиртен тӒванланасси пулмарӒ. ҘамрӒксене шел. ӒмӒр тӒршшӒпех асран тухас сук вӒсен Ҙак кун. Ҙапах сирӒн ӒҘҘре чӒрмав кўрес сук Ҙав пулӒм. Эпир ар-Ҙынсем-Ҙке, йӒркеллӒ Ҙынсем, – терӒ вӒл алӒ парса.

Иван Чураль – 65 сұлта

Иван Афанасьевич Прокопьев (Чураль) 1949 сұлхи майӳн 6-мӳшӳнче Красноармейски районӳнчи Сӳньял Упи ялӳнче суралнӳ, ачаранах республика тата район хаҗачӳсемпе тачӳ сыхӳну тытнӳ, вӳсен страницисенче унӳн информци заметкисемпе тӳрленчӳкӳсем кун сұти курнӳ. Журналист профессине алла илсен республикӳри «Коммунизм ялавӳ» (халӳ «Хыпар») хаҗатӳн Красноармейски, Элӳк тата Сӳрпӳ районӳсен корреспондентӳнче ӳсленӳ. Хальхи вӳхӳтра – Красноармейски районӳнчи «Ял пурнӳсӳ» хаҗатӳн тӳп редакторӳ. Кулӳш журналӳн хастар авторне редакци суралнӳ кунпа саламлать.

Пахчари тӳлӳнтермӳш

Ку ӳс Трак тӳрӳхӳнчи пӳр ялта пулса иртнӳ. Анук лавккаран полиэтилен парник туннӳ. ӳна пухса йӳран сине лартнӳ.

Су кунӳсенчен пӳринче вӳйлӳ сил-тӳвӳл тапраннӳ. Вӳл лӳплансан Анукпа кӳршӳллӳ пурӳнакан Сӳпани пахчана тухнӳ та пӳссине шарт сӳпнӳ. Унта парник кармакланса ларнӳ. Сӳпани хыпаланса мӳшӳрӳ патне кӳнӳ.

– ӳсӳ, Микус, хӳш вӳхӳтра парник туса лартнӳ вара? – тӳпченӳ Сӳпани.

– ӳпӳ нимӳнле парник те туман, – пӳлтернӳ лешӳ.

Аптранӳ енне сӳк тӳлӳнтермӳш пирки кӳршӳсене пӳлтересӳсӳ.

Вӳйлӳ сил Анук парникне Сӳпанисен пахчине кусарса лартнӳ иккен.

Аялтипе сұлти сунчен

Сурткасси сынни унччен тахсанах Именкассинче пулса иртнине аса илет. Ялта инкек сиксе тухнӳ. Чип-чипер пурӳнакан сынах леш тӳнчене ӳсаннӳ. ӳсӳ тӳпчеме Шупашкартан оперушкӳн персе ситнӳ. Пӳленкуранран ыйтса тӳпчеме тытӳнассӳ. Пӳр киле кӳрсе ыйтусем парасӳсӳ. Арсынран тивӳслӳ хурав илтеймесӳсӳ. Унтан ун мӳшӳрӳн кӳтарту пама вӳхӳт ситет.

– ӳпӳ ним те курман, упӳшка сұлте, ӳпӳ вара аялта пулнӳ, – пӳр тунмасӳр ӳненерет хӳрарӳм.

Кун пек каланине илтсен йӳркелӳх хуралсисем шак хытса каяссӳ. Арсын хӳйӳн мӳшӳрӳне кӳшт кӳна чышкӳ-муклашкӳ ситермест.

Кайран мӳн каланин вӳсӳ-хӳрне тухасӳсӳ. Хӳрарӳм качча кайиччен аялти урамра пурӳннӳ-мӳн. Инкек пулнӳ вӳхӳтра вӳл малтанхи тӳван килӳнче – аял урамра пулнӳ. Сӳвӳнпа ним те курман тенӳ. Халь пурӳнакан килӳ вара сұлти урам шуланнӳ.

Вилекен сынни хӳй вилӳмӳпех вилнине следователь сирӳплетсе панӳ.

Тавсӳруллӳ Сантӳр

Сантӳр виссӳмӳш класра вӳренет. Вӳл кӳсӳл шахматла выляма хӳнӳхнӳ. Кӳс пулсан аслашӳӳне чӳнет. Аслашӳӳ килӳ шрӳ, анчах шахмат сук. Шырама пусларӳс. Таҗта та пӳхрӳс – тупаймарӳс. Юлашкинчен Сантӳр, тавсӳруллӳскер, диван айне тӳрӳслеме сӳнчӳ. Чӳн та, шахмат кунта-мӳн. Кӳларчӳс, выляма ларчӳс.

– Спорт хатӳрне диван айне шахматла выляма пӳлекен сын хуманах ӳнтӳ, – пешкине малалла тӳтрӳ аслашӳӳ.

Сантӳр пӳр сӳмахсӳрах килӳшрӳ. Асламӳшӳ, тӳплӳскер, хӳш-пӳр чух япала-сене унта хунине пӳлет вӳл.

Муза Арсентьевна ёс хысқан пёчек ывалне, Рудике, ача садёнен илсе тухрё те универмага кёрсе кайрё. Ыран унан упашкин сурална кунё, саванпа вал савна машарне парне парса савантарасшан. Хёрарам турех парне суйлама тапратрё: галстук тытса пэхрё, сухал хырмалли хатёрсем ыртакан витринана шатарасла тинкерчё, транзистор та ёслеттерме ыйтрё. Вал япла суйланя хушара Рудик туссе тараймарё, сутя тавакан хёрарам сисиччен сентресен хушшине кёрсе кайрё те хрустальтен туня саватсене тыткаласа пэхрё. Пёри уйрамах хитрен йалтартатрё уншан, ача ача пусне тэханса ячё. Кёсех вал тёкер умне пырса тачё, хайён пусё юмахри патшан пус кашалё пек ялкяшнине курсан хёпёртесе ўкрё.

– Эпё – король! – терё вал, ача садёнке паян хайсене вуласа катартна юмаха аса илсе.

Сав самантра ун патне самрак сутуся-хёр пычё.

– Ну, король. Халех хыв вазана. Астан илнё – саванта ларт, – хушрё вал хыттан.

Рудик сакна илтсен сентресем хушшинчен тухса тарма пикенчё, анчах хёр ача самантрах ярса тытрё.

– Кам ачи ку? Мёншён ачарсене ирёке яратар?! – сасси шанкарав пек чанкартатрё сутусян.

– Рудик, – питё ляпкан чёвёлтетрё ачипе Муза Арсентьевна. – Теттене хывса пар, сутуся ав еплерех кашкарать сана.

Амашё вазана ача пусёнен хывса илме пикенчё.

– Пётрё пус, – хыпанса ўкрё вал. – Хыванмасть вёт!

– Епле хыванмасть?! Тытар-ха ывалара.

Хёр вазана туртма пикенчё.

– Ай, пуся! – кашкарса ячё ача.

– Вазана сирён туянмах тивет, – терё сутуся.

– Мана вазя кирлё мар. Эпё кунта упашка валли парне... Унан менелник... тёлли-паллисёр пакалтатма пусларё хёрарам.

– Эппин ваза парнелёр ача, – сёнчёс хайхине.

АЙАП

– Ан ўкётлёр, пур пёр туянмастап эпё ача. Пирён килте унашкал сават туллиех, – кукарланма пэхрё Муза Арсентьевна, унтан хушса хучё. – Апла вазана кам та пулин туяниччен Рудике магазинтах хаварма тивет. Ача сутсан ывала киле яратар.

– Ярасси ярапар-ха. Анча вазана пёр уйахсар та туянакан тупанмё те – сирён ывалара пирён епле унченех пэхса усрас?

– Сук – сук, хам юратна пепкеме никама та памастап, – хыпанса ўкрё хёрарам.

– Апла вазашан тулесе хаварар. Муза Арсентьевна ирёксёрах касса патнелле утрё.

– Эпё король! Эпё король! – сатма сиче ашаланакан парса евёр чалт – чалт сиккелерё Рудик ваза пусёненчех юлнишён хёпёртесе.

Килте упашки арёмёпе ачине шутсар камалласа кётсе илчё.

– Ман Рудик патша, – шутлеме пэхрё вал.

Арёмё инкек сичен каласан унан пичё пёр хёрелчё те пёр шурачё.

– Тинех май тупрам, – ача пек хавхаланчё Муза Арсентьевна. – Эсё Рудика пус хёрлё тытса таран, эпё сав хушара вазана супань

капакё тултаряп.

– Апла асаплантарар мар – ха ачана. Супань капакё кусне е самсине кёрсе кайё. Тем шар курса ларяпар.

– Мён тавяпар апла? – каллех кёрхи пёлётле тёксёмленчё хёрарам.

– Тухтар патне илсе кай, тен, вал мён те пулин шутласа тупё.

– Чанах, епле аса илмен – ха эфир сакна? – саварне кап карчё Муза Арсентьевна.

Тухтар вазялла Рудике тимлё санарё те йыварран сывласа ура сине тачё.

– Халхисем хёрелсе кайна ачан. Часрах сакса ватмалла ку вазана. Унсаран пусри юн чуппи пасалма пултарать.

– Ватмалла?.. Пётрё пус! Саван пек хакля япалана сакса сёмёресшён – и эфир?

– Урахла май сук.

– Мёскер эфир? – чётреме тытанчё хёрарам. – Пирён медицина сав вазана хывмалли меслет шутласа каларайман-и вара?

– Сук. Сакса сёмёрмех тивет.

Сак хушара Рудик ачасен йыварашне висмелли тараса тавра чупкаласа суретчё. Хайён тятяшах пёр юра: «Эпё – король! Эпё – король!»

Ури сасартак шуса кайрё те – ача пёррех саканчё пусёпе тарасана, чал – пар ванчё ваза.

Рудик, мён пулса иртнине ёненмесёр, пусне хыпаласа пэхрё.

– Халё ёнтё эпё текех король мар, – терё мёскёнён.

– Эсирех айялла. Эфир ватасшан пултар. Эпё куна ахаль хавармастап. Ваза уксине сирёнтен судпа шыраса илетёп. Ёсрен каларттаратяп, – алака шалт хупрё хай хысқан Муза Арсентьевна.

Василий ПЕТРОВ

Ҷын мар

- Мирун Ҷын мар пуль.
- Мёншён?
- Ёнер кушакне епле хытӓ патакларё. Эпё арӓма та унашкал хёнеместёп.

ТавҶарнӓ

- Упӓшки сунартан тупӓшсӓр таврӓнать.
- Чунӓм, паян мулкач та, ӓсан та тытаймарӓм, – тет арӓмне.
  - Эсё пушӓлла килессе сунара кайсанах тавҶартӓм. УкҶа енчӓкне киле манса хӓварнине асӓрхасанах.

Хёрхеннӓ

Ывӓлӓ яла Ҷенӓ машинӓпа кёрлеттерсе Ҷитнӓ. Савӓннӓскер ашшӓне катачки ярӓнтарма шутланӓ. Ял хапхинчен тухнӓ чух асӓрхайман – юпаран Ҷакланнӓ, машина чарӓнсах ларнӓ.

- Ывӓлӓм, юпа Ҷук Ҷерте машинуна епле чарӓн-ши? – хёрхеннӓ ашшӓ.

Театрта

Спектакль пуҶлансанах куракан залран тухнӓ та касса умне пынӓ.

- Билетне илёр, укҶана тавӓрса парӓр, – тенӓ вӓл.
- Пьеса килӓшмерӓ-им?
- Хаклама ёлкӓреймерӓм, пуҶламӓшӓ аван.
- Апла вырӓн мелсӓр пуль?
- Вырӓнӓ те лайӓх – пӓрремӓш рет.
- Апла мёншён курмасӓрах каятӓр?
- Пысӓк залра пӓччен ларма хӓратӓп.

Ёненмест

- Мирун, мёншён пирус туртатӓн? Туртмасан пурӓнас ёмёр вӓрӓмланать.
- Ёненместӓп. Авалхи грексем чӓлӓм туртма пӓлмен теҶҶӓ. Ҷапах пурте вилсе пӓтнӓ.

Ашшӓнӓ Ҷывӓрнӓран

Урок пырать. Вова ларакан сӓтел тӓлӓнче вӓрентекен чарӓнать:

- Вова, эсӓ пирус туртатӓн-им?
- Ҷук.
- Эппин, мёншён санран пирус шӓрши кӓрет?
- Эпӓ ёнер аттепе юнашар Ҷывӓрнӓччӓ.

А. Плеханов ўкерчӓкӓ

Шкула кайма хатӓрленесҶӓ. Готовятся к школе.

В. Дубовик ўкерчӓкӓ

– Сан ўкерчӓкӓ ачана хӓратать. – Опять своим искусством сына напугал.

Акәш-Макәш районенчи автобус управленийен пусләхә Хай Хаевич күршәри тәван ялне вәраха юлса таврәнчә.

– Мәншән час килмерән?
– шанчәксәртарахән ыйтрә аләкра кәтсе илекен арәмә.

– Упәшку киле ситсе үкнишән тав ту-ха! – тарәхәвне пытараймасәр сассине хәпартрә вәл.

Кунашкал хәр-хар калаҗни пәрлешнәренпе те пулманччә.

– Пәх-ха эс тәкәр сине? Паллатән-и хәтә хәвна? – намәслантарма пусларә аңа арәмә. – Әҗти сәва шәтәкәнчен сиксе тухрән эс капла?

– Әҗстан та әҗстан, – тулхәрчә Хай Хаевич. – Ёҗрен, паллах!

Силленсе тәракан пәртенпәр түмине тытса пәхасшәнччә кәна – арәмә, упәшки сүмне пәтәрәнсе ларнә хәрарәм сүҗ тәләмне курнипе, чутах месерле

кайса үкетчә.

– Ку тата мәнле ерешкен? – юнавлән ыйтса тутине чәмәртарә вәл.

– Әҗстан пәлес ман, такаман? Мән ләскан эс ман чуна темле ух-

Манерсёр мыскара

махла ыйтусемпе?

– Эп ухмах-и? Ха, пәлмест вәл камән сүҗне киле саклатса килни-не?.. – арәмә түмене таклаттарса кәтартрә.

Хай Хаевич сәнксе пуҗне чикрә.

Сәв самантра арәмә упәшкин майәнче тута писевән йәррине асәрхарә.

– Апла-сәе! – силлине шәнарайманнипе сывләшә пү-ләнсе ларчә унән. – Паллә мән-ле ёҗрен таврәнни.

Хай Хаевич кәрхи палан пек хәрелсе кайрә.

– Каплах мәшкәллат-тармастәп! – урмәшла кәшкәрчә арәмә. – Халех анне патне тухса каятәп. Пар укҗа!

Вәл васкасах упәшкине ухтар-ма тытәнчә те пиншак кәсйинчен автобус билечә туртса кәларчә.

– Ку тата мән? – куҗа-пуҗа чарса пәрахрә арәмә. – Машину әҗта?

– Юсавра, – пуҗне сәклесә пәшәлтатрә Хай Хаевич. – Авто-буспа хәсәнсе килмелле пулчә.

Арәмә хәвәртрах сәтка илсе упәшкин костюмне тасатма пуҗ-ларә:

– Турра шәкәр чәр-халлән ситнәшән. Ах, сәв автобуса мән тума сүретеҗсә-ши яла?

В. КУЗЬМИН

Борис БОРЛЕН

Ылтән тәсә тәрләрән

Симәсси, хури, шурри...
Шутласа пырам юри.

Раҗсейре үсменнине,
Сәвәнпа чи хаклине.

Симәсси – паха вәрман,
Сәр-шывра нумай юлман.

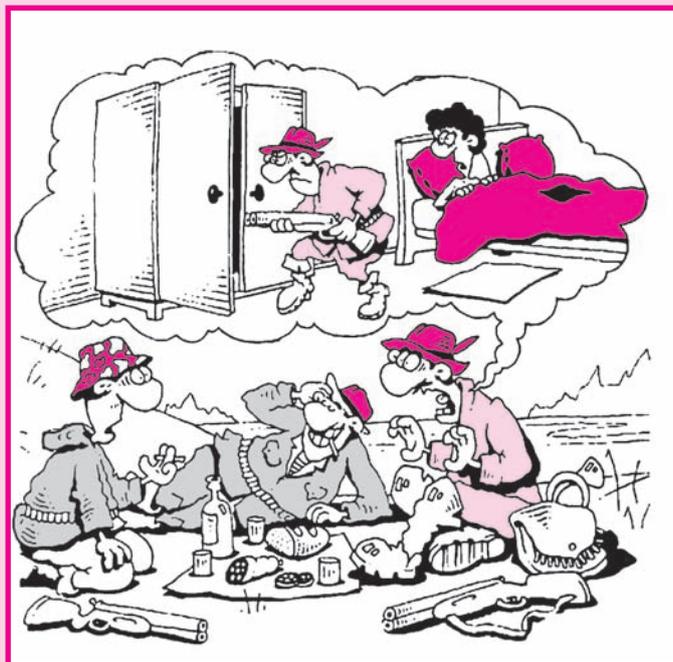
Ситрә вәхәт вәҗлеме:
Хакламастпәр әтеме.

Хуп-хура – нефть текенни,
«Леш өнне» юхаканни.
Чыс, мухтәв сәр мамәкне,
«Шурә ылтән» ятлине.

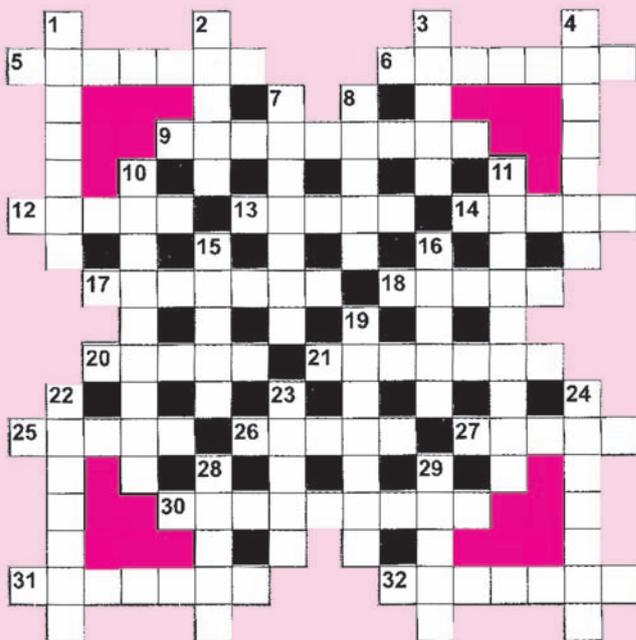
«Ылтән сын» тесе кәна
Каламастпәр ку чухне.
Те чәнах та сатана
Сутән илнә ун чунне?

СӘНАНИНЧЕН

- Ёҗкә хуйха сиреймест, пур телее сивәтет.
- Кунәпе тар юхтарса ёҗлени пәр черкке эрех хакәпе танлашәтә.
- Эрех урлә паллашнә юлташ пушә кәленчен те йүнәрех.

КАПКАНКАШ

Н. КРАСНОВ (Йёпреç районё) хатёрленё

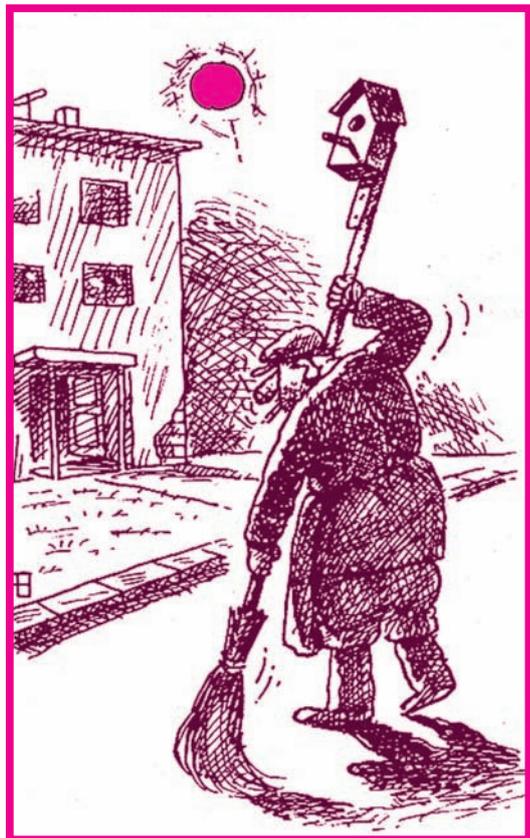
Сылтамалла: 5. Кёреши малта, ырси хысалта (туп.юм.). 6. Ванна ...на юсайман (ват.сам.). 9. Ун пуçёнче фил вылять. 12. ... сулё шушлака (калараш). 13. Утá купи. 14. Пулли шывра, хўри сáрттра (туп.юмах). 17. Чапа тухна чура. 18. Çуркунне... тутлá (ват.сам.). 20. Йўснё сёт. 21. Вёренў предметё. 25. Áшё нимёр, тулё тимёр (туп.юм.). 26. Хими элеменчё. 27. Чупма халё пур та, чунё сук (туп.юм.). 30. Унан чáххи сарá çáмарта тунá тет. 31. Хёле áсатни. 32. ...шыв кáларать (ват.сам.).

Аялалла: 1. В.Краснов-Асли сырнá роман. 2. Юмах ярáп, туппине хамах калáп (туп.юмах). 3. Шывра суралать, шывран хáрать (туп.юмах). 4. Физика саккунё. 7. Чей патши. 8. Карттáсен пуххи. 10. Мухтанчáк. 11. Чáваш апачё. 15. Пушá ... филсёр авáрать теçсё (калараш). 16. Урасáр сўрет, алáсáр шаккать (туп.юмах). 19. Ачасемшён тўлеттерекек уқса. 22. Шáхáрсá ларакан вётлэх. 23. Çáмах тáванё. 24. Унта сырла лайáх пиçет. 28. Пихампар та ...панине юратать (ват.сам.). 29. Шкул ачин «арчи».

Иртнё номерте пичетленнё капкánкашмáш хуравёсем:

Сылтамалла: 5. Пáнчá. 7. Автан. 8. Мáлатук. 9. Арáм. 13. Áсла. 15. Пáрахут. 16. Кáмака. 17. Никита. 19. Урхамах. 20. Паха. 22. Скат. 26. Пакáлти. 27. Лáпкá. 28. Радио.

Аялалла: 1. Тáвар. 2. Хáма. 3. Саке. 4. Сахал. 6. Каштан. 10. Áслáлэх. 11. Кáшкáру. 12. Хулиган. 14. Спутник. 18. Патáр. 21. Анчáк. 23. Актив. 24. Япáх. 25. Сири.

СЫРÁНТАРУ – 2014

– Кай ылтáн пулá патне, «Капкán» сырáнса патáр!

**Журнал индексё – 24608
Хакё – 185 тенкё те 04 пус**